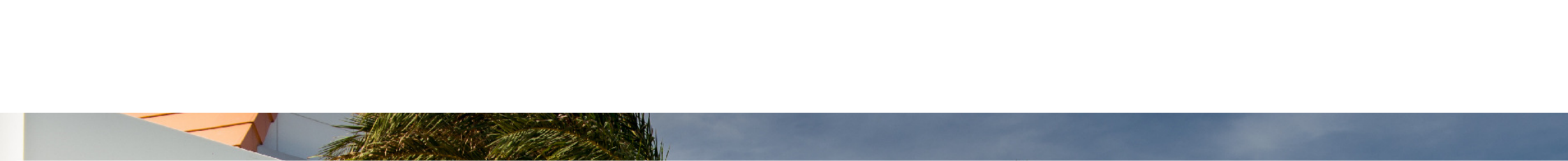

การพยาบาล อนามัยโรงเรียน

อาจารย์กมลภ ถนอมสัตย์

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
Nakhon Pathom Rajabhat University

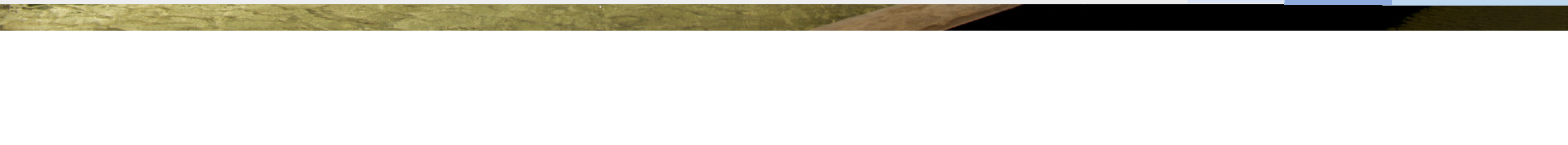

หัวข้อการเรียนรู้

ครั้งที่ 1

- แนวคิดการพยาบาลอนามัยโรงเรียน
- ความสัมพันธ์ของการพยาบาลอนามัยโรงเรียนกับระบบสุขภาพชุมชน
- บทบาทพยาบาลในการพยาบาลอนามัยโรงเรียน

ครั้งที่ 2

- การประเมินโรงเรียนและมาตรฐานการบริการสุขภาพในโรงเรียน
 - โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ
 - การดำเนินงานอนามัยโรงเรียนโดยใช้กระบวนการพยาบาล
 - การประยุกต์แนวคิดงานอนามัยโรงเรียนในการสร้างเสริมสุขภาพในระบบสุขภาพชุมชน
-

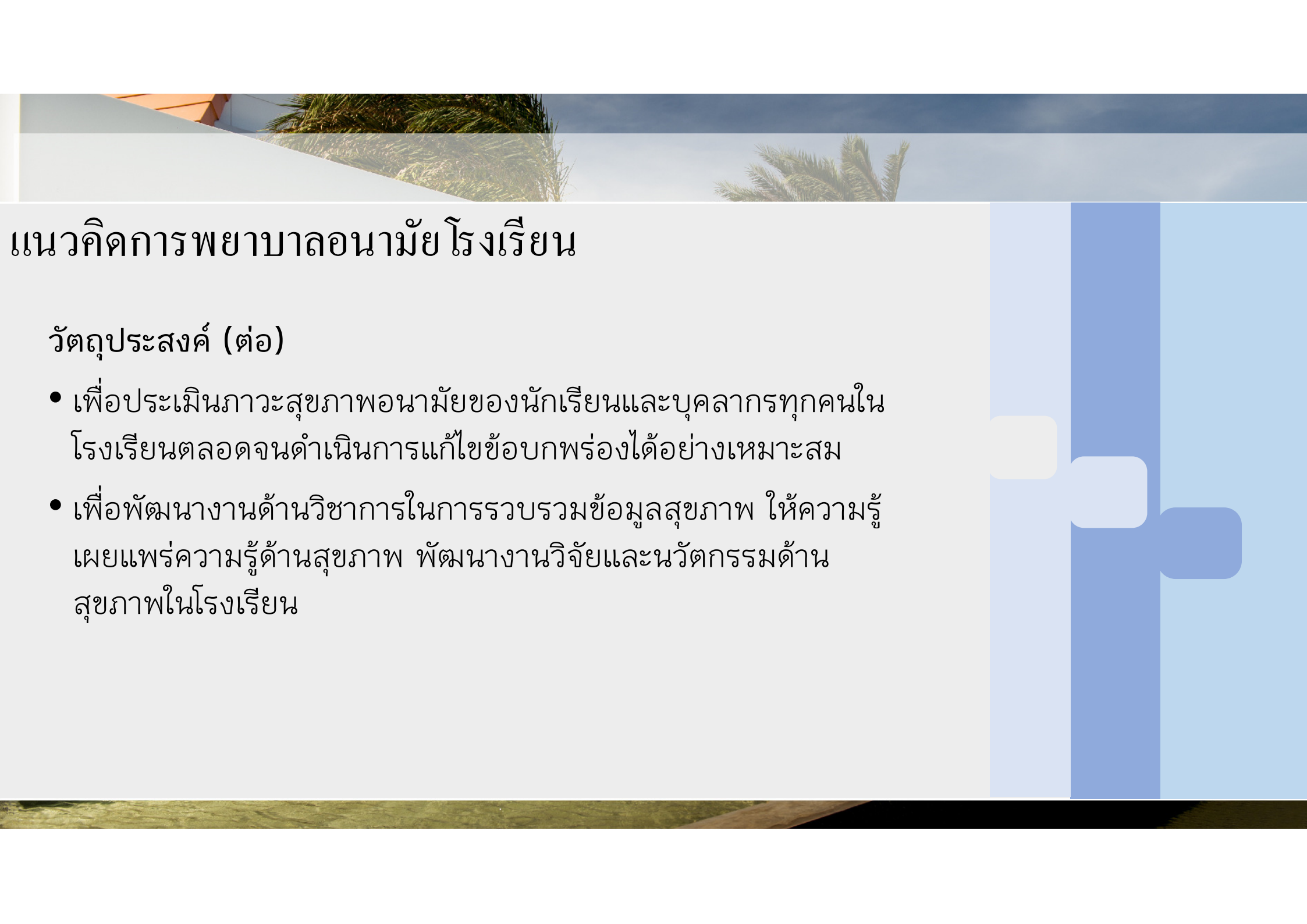
วัตถุประสงค์

1. อธิบายแนวคิดการพยาบาลอนามัยโรงเรียนได้
2. บอกบทบาทพยาบาลในการพยาบาลอนามัยโรงเรียนได้
3. อธิบายหลักการดำเนินงานอนามัยโรงเรียนได้
4. อธิบายหลักการตรวจสอบสุขภาพนักเรียนและสามารถตรวจสอบสุขภาพนักเรียนได้
5. อธิบายหลักการและความสำคัญของการสอนสุขศึกษาในโรงเรียนได้
6. บอกหลักการอนามัยสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนได้
7. อธิบายความสัมพันธ์ของการพยาบาลอนามัยโรงเรียนกับระบบสุขภาพชุมชนได้
8. อธิบายแนวคิดโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพได้
9. อธิบายแนวคิดทัศนคติ นโยบาย ความร่วมมือการเป็นหุ้นส่วนของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพได้

แนวคิดการพยาบาลอนามัย โรงเรียน

วัตถุประสงค์

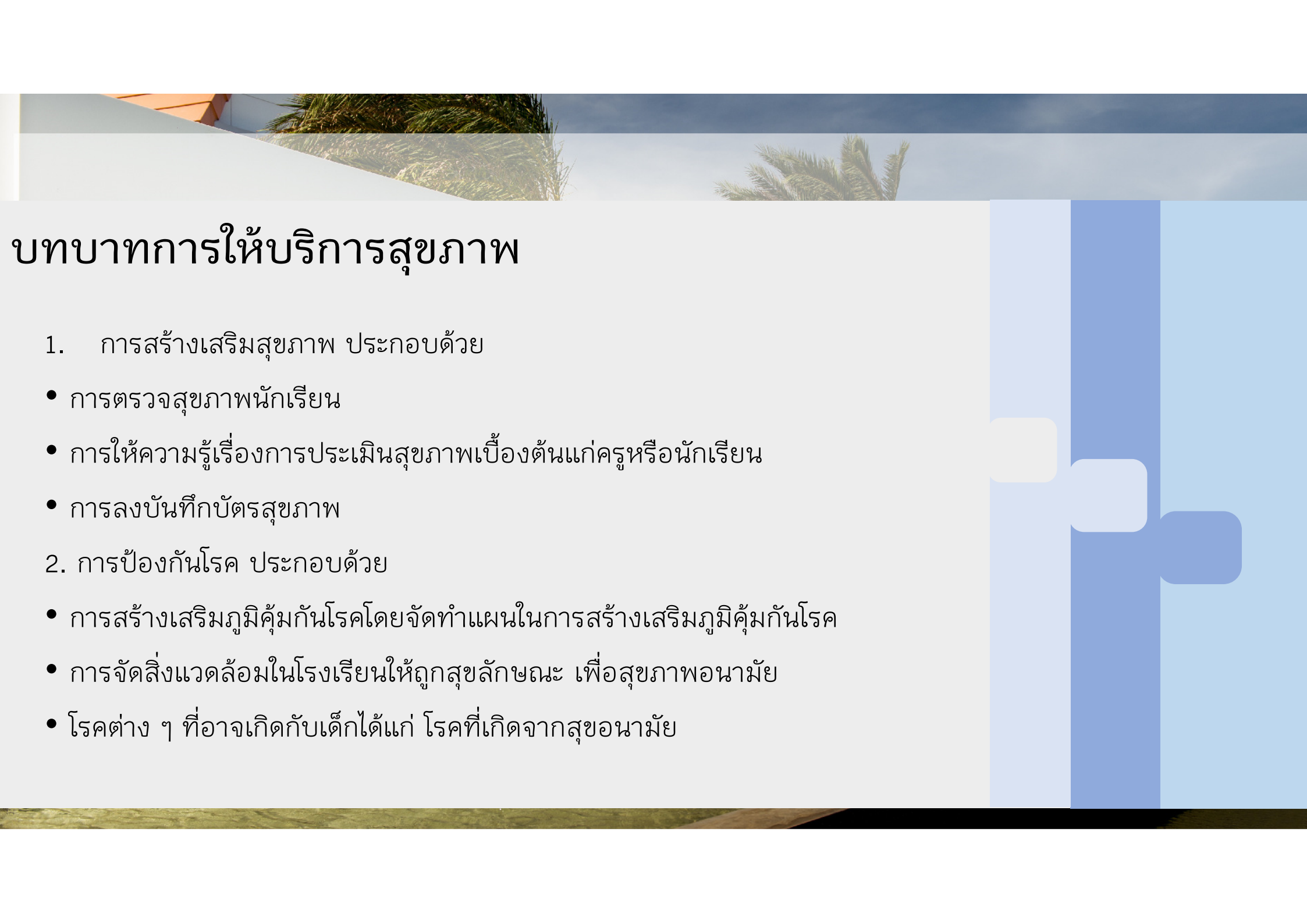
- เพื่อส่งเสริมสุขภาพให้แก่นักเรียน ครู ตลอดจนบุคลากรทุกคนในโรงเรียน
- เพื่อเสริมสร้างทัศนคติที่ดีและทักษะในการดูแลด้านสุขภาพแก่นักเรียนและบุคลากรทุกคนใน โรงเรียน
- เพื่อจัดและดำเนินงานโครงการอนามัยโรงเรียนที่สอดคล้องกับนโยบายของประเทศ แผนงานของโรงเรียน
- เพื่อป้องกันและควบคุมโรคติดต่อภายในโรงเรียนได้อย่างถูกต้องเหมาะสม
- เพื่อให้การรักษาพยาบาลเบื้องต้น การปฐมพยาบาล และป้องกันอุบัติเหตุภายใน โรงเรียน

แนวคิดการพยาบาลอนามัย โรงเรียน

วัตถุประสงค์ (ต่อ)

- เพื่อประเมินภาวะสุขภาพอนามัยของนักเรียนและบุคลากรทุกคนในโรงเรียนตลอดจนดำเนินการแก้ไขข้อบกพร่องได้อย่างเหมาะสม
- เพื่อพัฒนางานด้านวิชาการในการรวบรวมข้อมูลสุขภาพ ให้ความรู้ เผยแพร่ความรู้ด้านสุขภาพ พัฒนางานวิจัยและนวัตกรรมด้านสุขภาพในโรงเรียน

บทบาทการให้บริการสุขภาพ

1. การสร้างเสริมสุขภาพ ประกอบด้วย

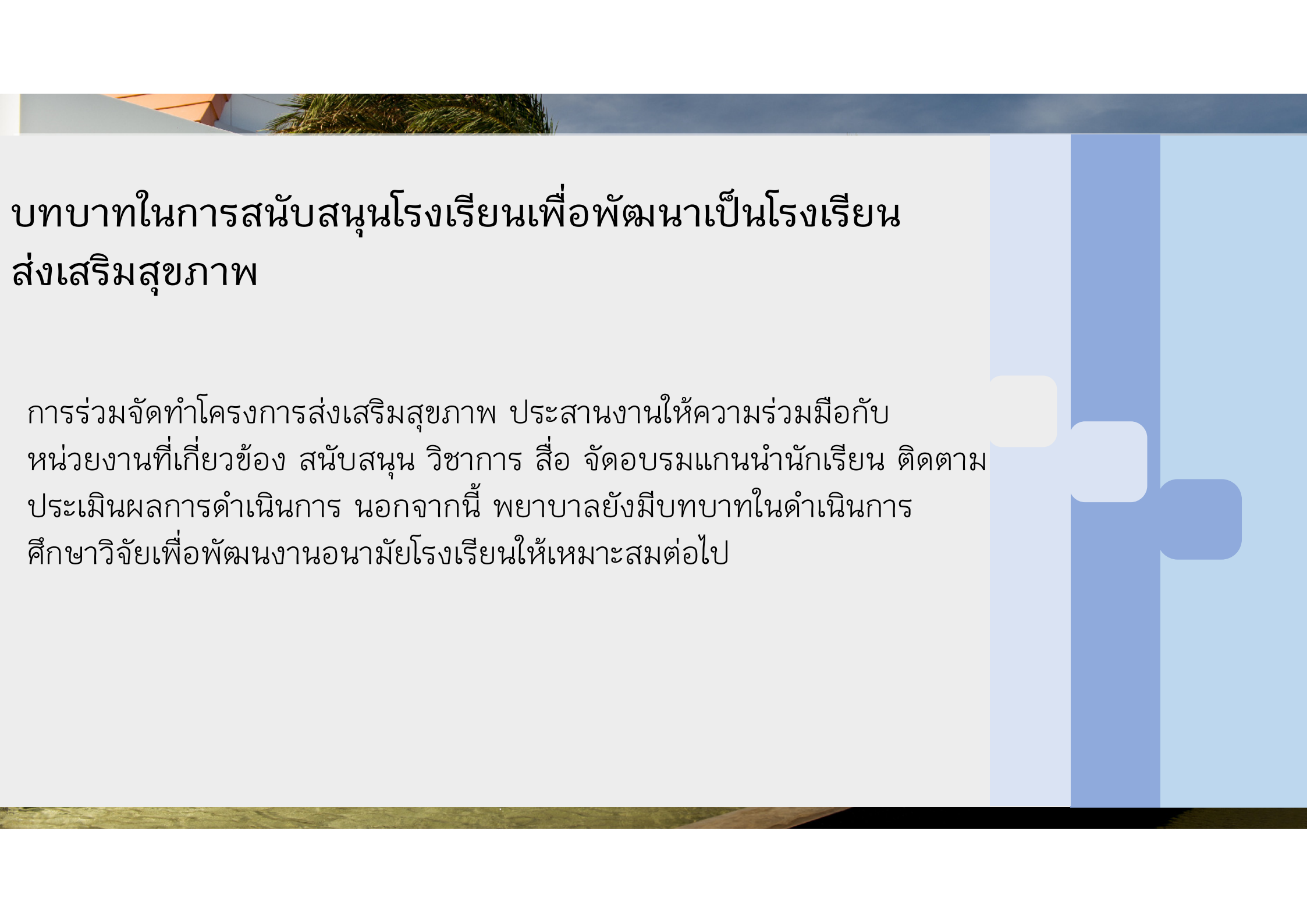
- การตรวจสุขภาพนักเรียน
- การให้ความรู้เรื่องการประเมินสุขภาพเบื้องต้นแก่ครูหรือนักเรียน
- การลงบันทึกบัตรสุขภาพ

2. การป้องกันโรค ประกอบด้วย

- การสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรคโดยจัดทำแผนในการสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรค
- การจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนให้ถูกสุขลักษณะ เพื่อสุขภาพอนามัย
- โรคต่าง ๆ ที่อาจเกิดกับเด็กได้แก่ โรคที่เกิดจากสุขอนามัย

บทบาทการให้บริการสุขภาพ (ต่อ)

3. การรักษาพยาบาลเบื้องต้น โดยมีตรวจสุขภาพแล้วพบว่ามึนนักเรียนที่มี
ปัญหาสุขภาพ เช่น หวัด หิด เหา กลาก เกื้อน
4. การฟื้นฟูสุขภาพ พยาบาลที่รับผิดชอบงานอนามัยโรงเรียนมีหน้าที่ดูแล
ไม่ให้โรค สายตาหรือการได้ยินผิดปกติพยาบาลควรจะต้องทดสอบสายและการ
ได้ยินของนักเรียนปีละครั้ง

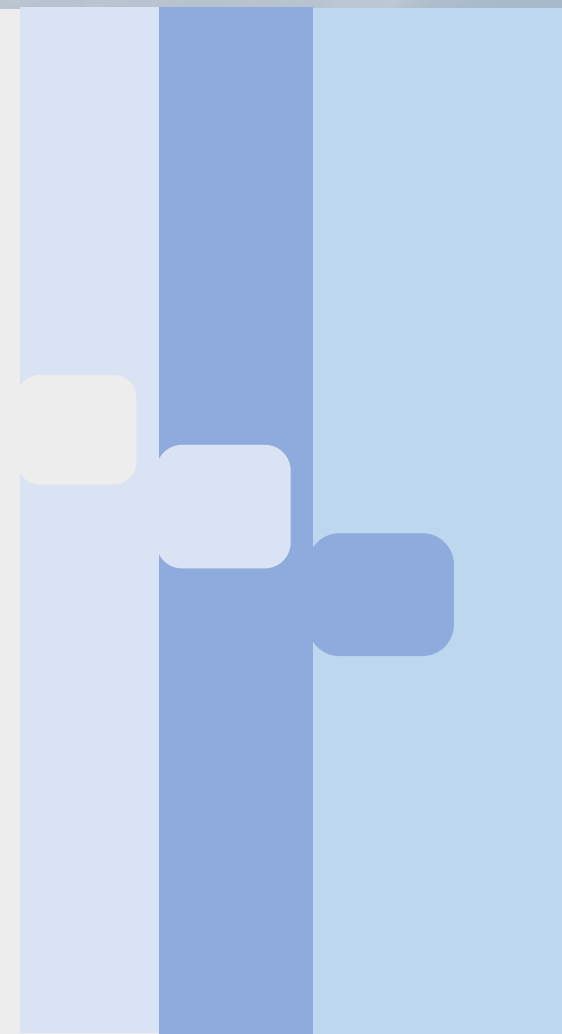

บทบาทในการสนับสนุนโรงเรียนเพื่อพัฒนาเป็นโรงเรียน ส่งเสริมสุขภาพ

การร่วมจัดทำโครงการส่งเสริมสุขภาพ ประสานงานให้ความร่วมมือกับ
หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สนับสนุน วิชาการ สื่อ จัดอบรมแกนนำนักเรียน ติดตาม
ประเมินผลการดำเนินการ นอกจากนี้ พยาบาลยังมีบทบาทในดำเนินการ
ศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนางานอนามัยโรงเรียนให้เหมาะสมต่อไป

หลักการดำเนินงานอนามัยโรงเรียน

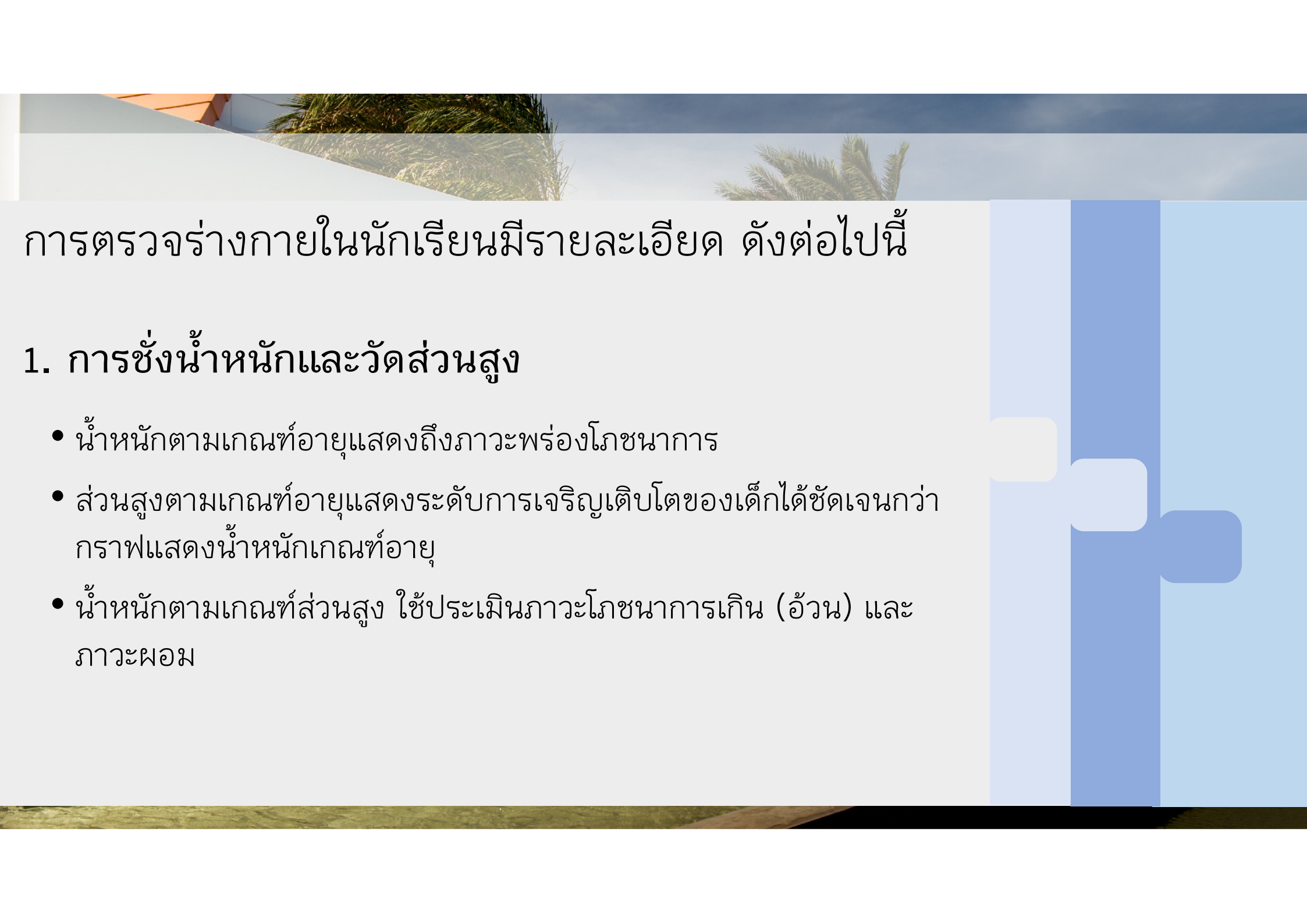
- บริการอนามัยในโรงเรียน (School health service)
- สุขศึกษาในโรงเรียน (School health education)
- ความสัมพันธ์ระหว่างบ้านและโรงเรียน

การตรวจสอบสภาพนักเรียนและการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันโรค

สำหรับการตรวจสอบสภาพนักเรียน สามารถจำแนกได้ 5 กลุ่ม
(คิวกพร อึ้งวัฒนา และรังสิยา นารินทร์ 2561) ดังนี้

- การตรวจสอบสภาพโดยแพทย์
- การตรวจสอบสภาพของช่องปากโดยทันตแพทย์หรือทันตภิบาล
- การตรวจสอบสภาพโดยครู
- การตรวจสอบสภาพโดยพยาบาลหรือเจ้าหน้าที่ที่สาธารณสุข
- . การตรวจสอบสภาพของนักเรียนด้วยตนเอง

การตรวจร่างกายในนักเรียนมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

1. การชั่งน้ำหนักและวัดส่วนสูง

- น้ำหนักตามเกณฑ์อายุแสดงถึงภาวะพร่องโภชนาการ
- ส่วนสูงตามเกณฑ์อายุแสดงระดับการเจริญเติบโตของเด็กได้ชัดเจนกว่ากราฟแสดงน้ำหนักเกณฑ์อายุ
- น้ำหนักตามเกณฑ์ส่วนสูง ใช้ประเมินภาวะโภชนาการเกิน (อ้วน) และภาวะผอม

2. ผิวหนัง

- คีรณะ และเส้นผม: ดูเชื้อราบนคีรณะ ดูตัวเหา และไข่เหาบนเส้นผม และดูผื่น
แผลผมร่วน และผมหายเป็นหย่อมๆ
- เล็บปกติมีสีชมพู ผิวเรียบ ไม่ขรุขระ ถ้าตัวเล็บหรือเนื้อใต้เล็บผิดปกติ จะทำให้สีเปลี่ยน
เช่น เชื้อรา ที่เล็บทำให้เล็บเป็นสีขาวขุ่น
- สีของผิวหนัง: อาการตัวเหลืองตาเหลือง (ดูที่ตาขาว) เป็นอาการของโรคตับ มาลาเรีย

3. ตา และการวัดสายตา

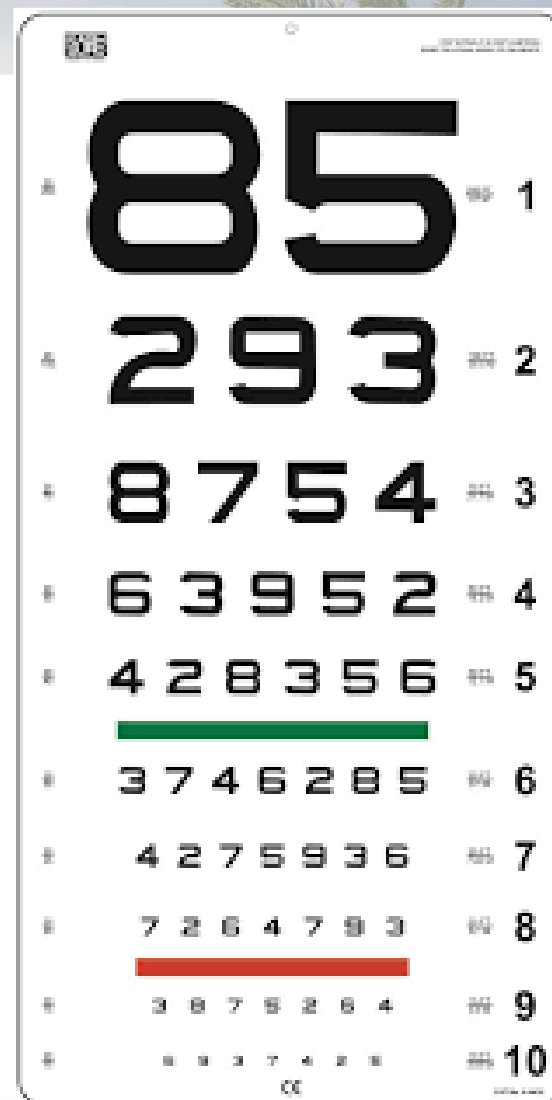
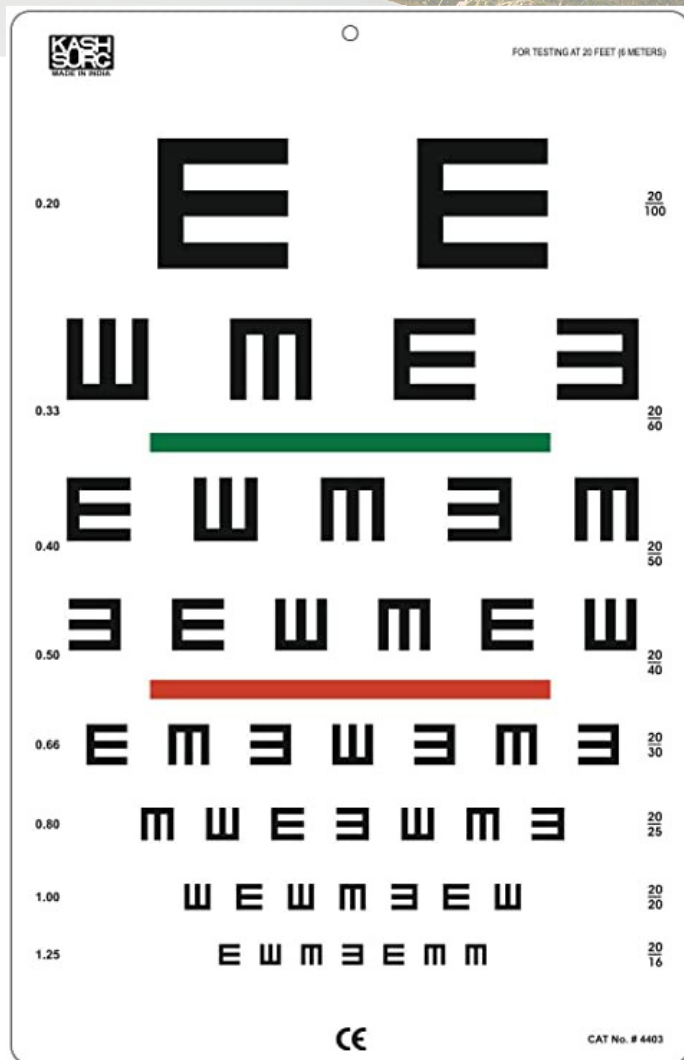
- ตาดำ: คนปกติตาดำที่อยู่ตรงกลางนัยน์ตาเพื่อมองตรงไม่ควรเอียงไปด้านใด ด้านหนึ่ง
- เยื่อบุตา: ปกติมีสีชมพูอ่อนเยื่อบุตาสีชมพูเข้มหรือแดงแสดงว่ามีตาอักเสบเยื่อบุตาซีด
แสดงว่ามีภาวะโรคโลหิตจาง
- การวัดสายตา เจ้าหน้าที่สาธารณสุขควรทราบเรื่องการวัดสายตาของนักเรียนที่ถูกต้อง
เพื่อแนะนำครู และนักเรียนให้สามารถวัดสายตาได้

ขั้นตอนและวิธีการตรวจวัดสายตาในเด็กวัยเรียน

- การเตรียมอุปกรณ์
- การเตรียมสถานที่
- การติดแผ่นวัดสายตาและเตรียมตัวผู้ที่วัดสายตา

การบันทึกผลการตรวจวัดสายตา

- ความสามารถในการมองเห็น = ระยะทางที่นักเรียนยืน (ผู้ถูกตรวจ) ระยะตัวอักษรที่อ่านได้บนแผ่นวัดสายตา (คือระยะทางการเห็นวัตถุได้ชัดเจนของผู้ที่สายตาปกติ) ซึ่งคนปกติมีความสามารถในการมองเห็น 6/6
- ระยะตัวอักษรต่าง ๆ ที่อ่านได้บน E-CHART หมายถึง ระยะทางการเห็นวัตถุได้ชัดของผู้ที่ สายตาปกติ

การวินิจฉัยภาวะสายตาศีศปกตติ พิจรณาดังนี้

- ความสามารถในการมองเห็น 6/9-6/12 ต้องทำการเฝ้าระวังโดยการวัดสายตาศีศหนึ่งครั้งโดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีที่มีอาการปวดศีรษะปวดกระบอกตาศายตาศีศลงเป็นต้นภายหลังการใช้สายตาศีศต้องส่งพบจักษุแพทย์
- ความสามารถในการมองเห็นน้อยกว่า 6/12 ต้องส่งพบจักษุแพทย์
- ความสามารถในการมองเห็นของตาศีศ 2 ข้าง ต่างกันเกิน 2 แถว เช่น ขวาศีศ 6/6 ซ้าย 6/24หรือขวาศีศ 6/6 ซ้าย 6/18 ต้องรีบส่งจักษุแพทย์เพื่อวัดสายตาศีศประกอบแว่น

อาการเตือนที่แสดงให้ทราบว่าสายตานั้นจะผิดปกติ

- เวลามองมักต้องเอามือเช็ดตา ขยี้ตา เพราะเห็นภาพไม่ชัด
- หยิตาเวลามอง เพราะเห็นภาพไม่ชัด เอียงคอ หันข้าง เขียนหนังสือไม่ตรง
- ต้องจ้อง หรือเพ่งตาเวลามองดูของเล็ก ๆ
- เป็นตากุ้งยิงเสมอ หนึ่งตาอักเสบบ่อย ๆ
- น้ำตาไหล
- ตาเหล่ เมื่อมองดูของใกล้ ของไกล ชอบเดินไปดูหน้ากระดานดำ
- ตาแดง หนึ่งตาบวม
- ปวดศีรษะ ปวดกระบอกตา หลังใช้สายตาเป็นประจำ
- ง่วงนอนเวลาเรียน
- เรียนหนังสือไม่ได้ดี

4. หู และการทดสอบการได้ยิน

- การตรวจการได้ยินด้วยตนเอง
- การตรวจการได้ยินของผู้อื่น
- การตรวจการได้ยินโดยใช้เครื่องมือง่าย ๆ

สำหรับเครื่องตรวจหูที่สามารถตรวจการได้ยินที่ได้ผลแน่นอนกว่า คือ Audiometer
ซึ่งจะต้องไปรับการตรวจที่สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดหรือที่โรงพยาบาล

5. จมูก

- ใช้ทำตรวจสุขภาพที่ 7 เพื่อดูจมูกภายนอก ขนาด รูปร่างปีกจมูก เคลื่อนไหวแรงขณะหายใจแสดงถึงภาวะหายใจลำบากมีน้ำมูกสีเขียวหรือน้ำใสตรวจในโพรงจมูกและผนังกันเพื่อค้นหา จุดเลือดออก บวมแดง และอักเสบ

6. การตรวจสอบสุขภาพช่องปากและฟัน

1. โรคฟันผุ

- ระยะที่ยังไม่เห็นรูผุบนฟัน ฟันจะมีลักษณะเป็นรอยขาวขุ่นหรือเป็นจุดสีน้ำตาลยังไม่มีอาการใด ๆ
- ระยะที่เห็นรูผุบนฟัน ระยะนี้การรักษาแบ่งตามการลุกลามของโรค ถ้าฟันผุไม่ทะลุโพรงประสาทฟันจะใช้การรักษาโดยการอุดฟัน

2. สภาวะเหงือกอักเสบ

- ส่วนที่ 1 หันหลังบนขวา ส่วนที่ 2 ฟันหน้าบน ส่วนที่ 3 ฟันหลังบนซ้าย
- ส่วนที่ 6 ฟันหลังล่างขวา ส่วนที่ 5 ฟันหน้าล่าง ส่วนที่ 4 ฟันหลังล่างซ้าย

วิธีตรวจสอบสภาพช่องปาก

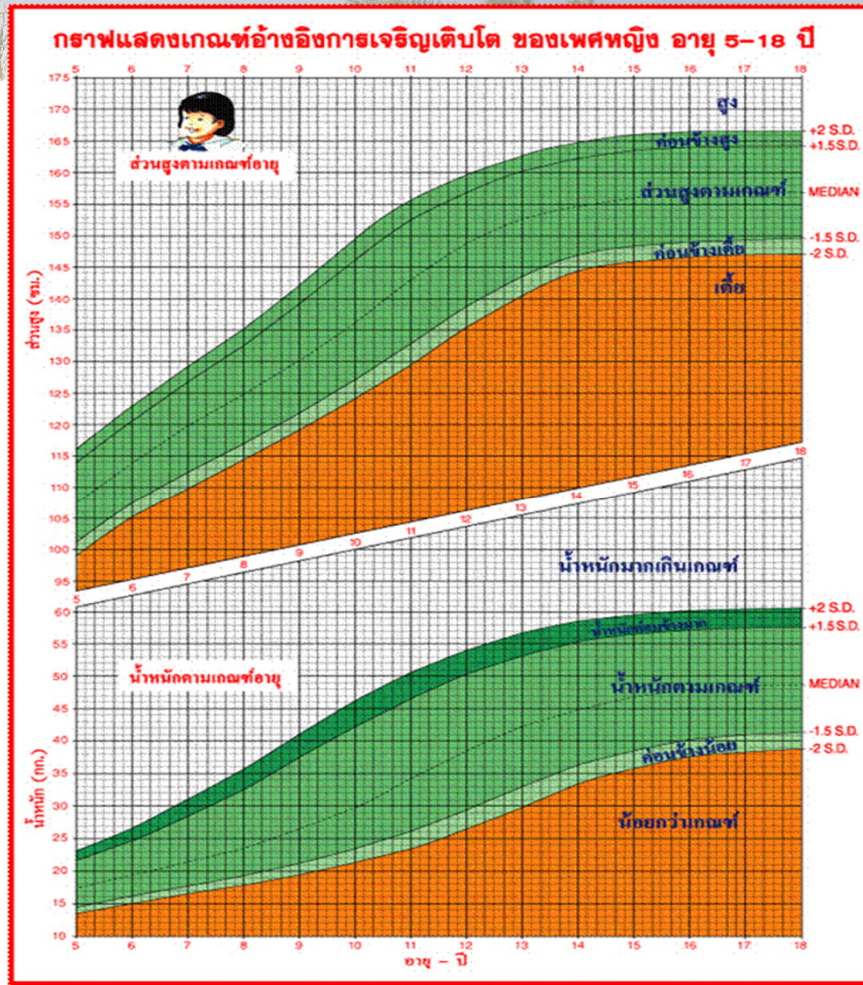
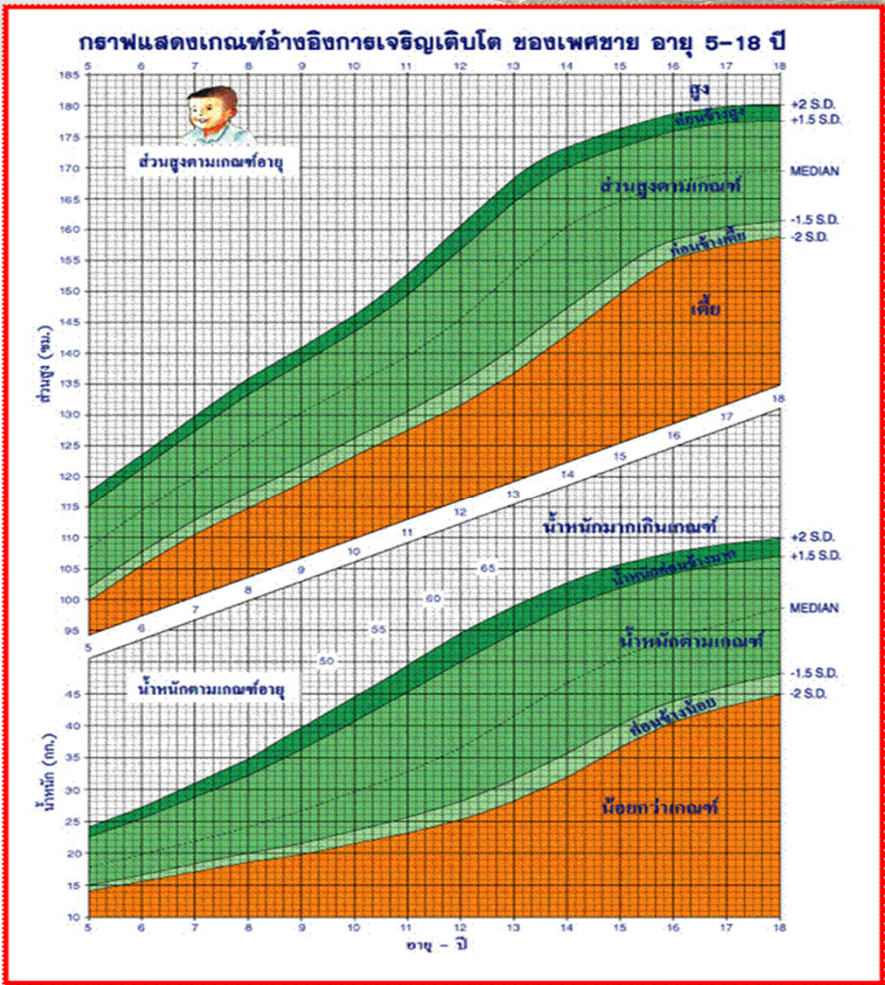
ทำได้โดยจัดให้นักเรียนนั่งหันหน้าเข้าหาแสงสว่าง ผู้ตรวจยืนหรือนั่งหันหน้าเข้าหานักเรียน โดยให้หันคนที่ถูกตรวจอยู่ในระดับสายตา การตรวจฟันบนให้นักเรียนเงยหน้าอ้าปาก ถ้าเห็นไม่ชัด ผู้ตรวจใช้นิ้วมือช่วยดันริมฝีปากบนขึ้น การตรวจฟันล่างให้นักเรียนก้มหน้าอ้าปากถ้าเห็นไม่ชัดผู้ตรวจใช้นิ้วมือช่วยดึงริมฝีปากล่างลง นักเรียน ชั้นป.1 ถึง ป.6 ควรได้รับการตรวจสอบสุขภาพช่องปากโดยเจ้าหน้าที่สาธารณสุขหรือครูอย่างน้อยปีละครั้ง

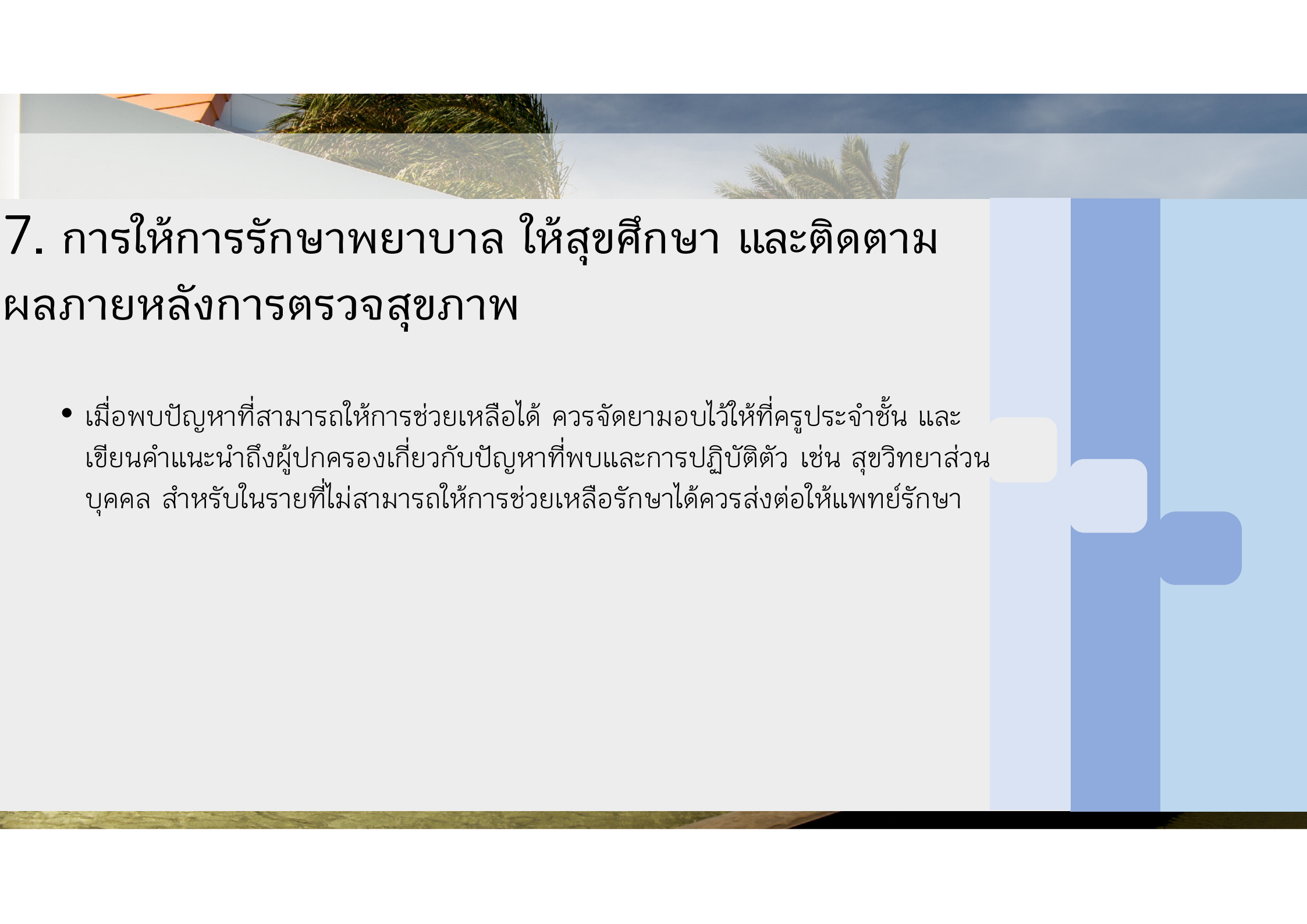
5. การตรวจร่างกาย

ก่อนทำการตรวจร่างกาย ผู้ตรวจควรอ่านประวัติสุขภาพของนักเรียนในบัตรบันทึกสุขภาพว่าที่ผ่านมานักเรียนมีการเจ็บป่วยและได้รับภูมิคุ้มกันชนิดใดบ้าง ผลการชั่งน้ำหนักอยู่ในเกณฑ์ปกติหรือไม่โดยการเทียบกับตารางมาตรฐานของกรมอนามัยและผลการวัดสายตาเป็นอย่างไร

6. การบันทึกสุขภาพนักเรียน

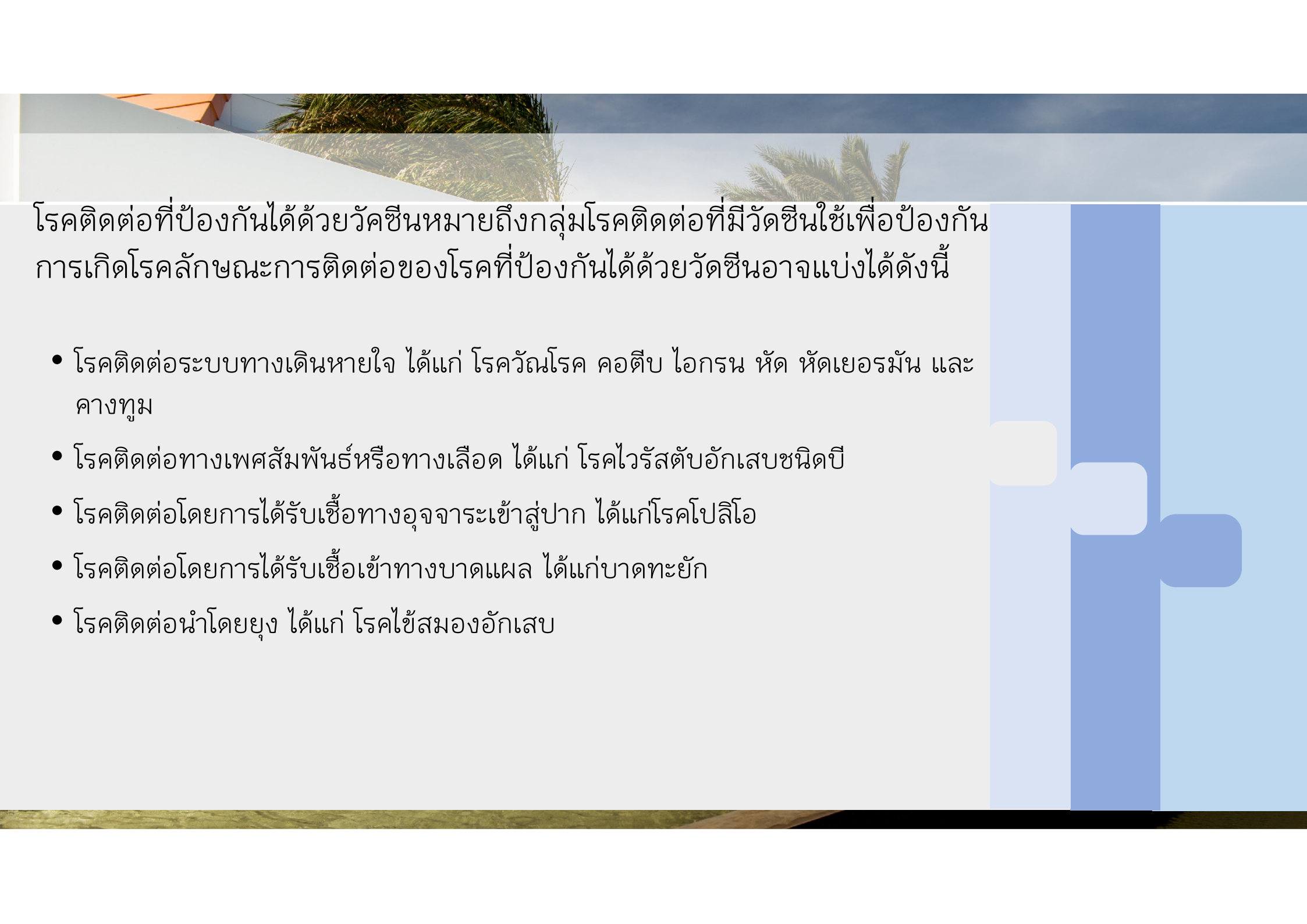
- เพื่อทราบประวัติสุขภาพของนักเรียนทั้งในอดีตและปัจจุบัน
- เพื่อให้ข้อคิดเห็นและเป็นแนวทางสำหรับเจ้าหน้าที่สาธารณสุข
- เพื่อให้นักเรียนแต่ละคนได้ทราบภาวะสุขภาพและการเปลี่ยนแปลงของร่างกาย
- เพื่อเป็นหลักฐานในการดำเนินงานอนามัยโรงเรียนของเจ้าหน้าที่สาธารณสุข

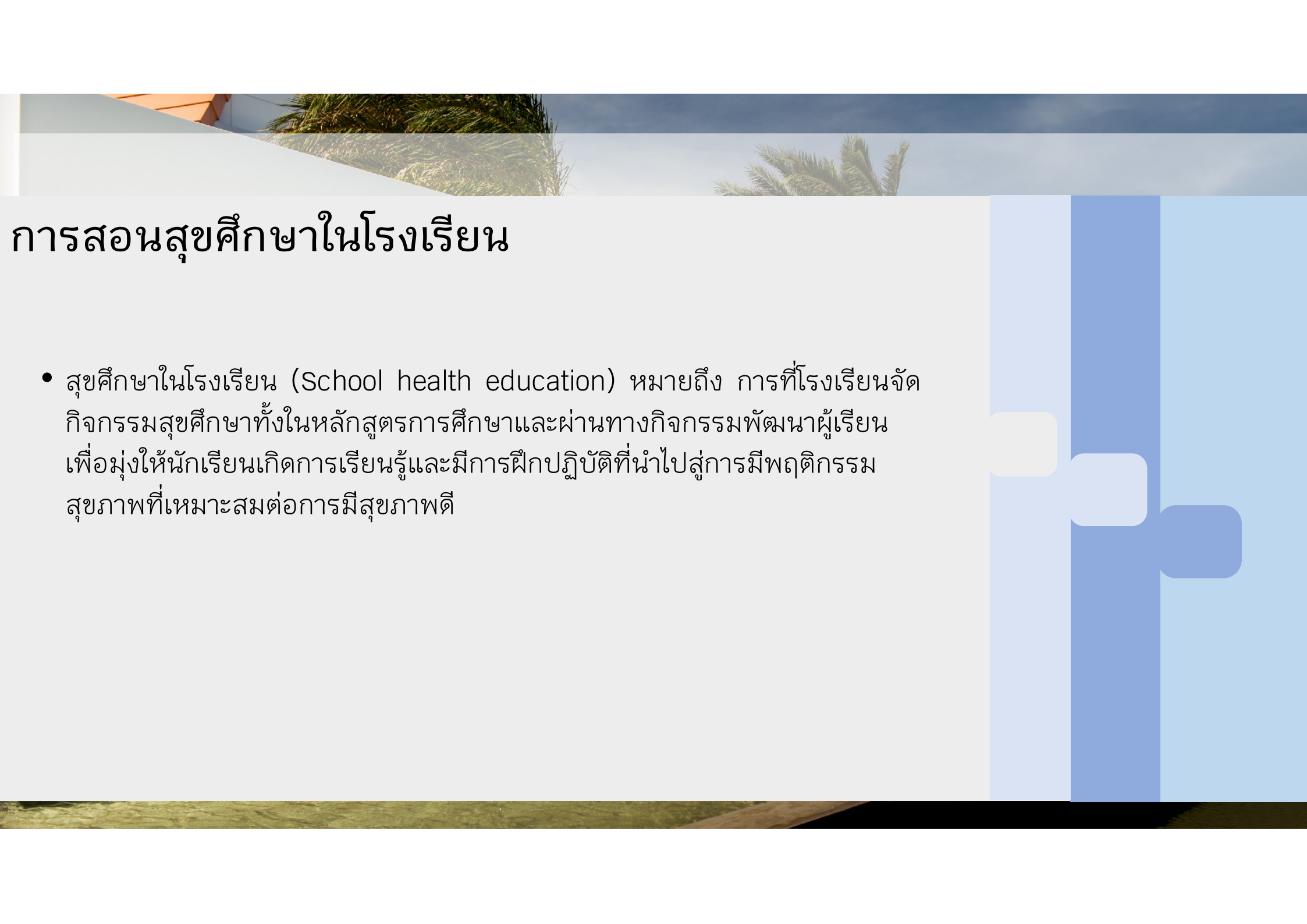
7. การให้การรักษายาบาล ให้สุขศึกษา และติดตาม ผลภายหลังการตรวจสุขภาพ

- เมื่อพบปัญหาที่สามารถให้การช่วยเหลือได้ ควรจัดยามอบไว้ให้ที่ครูประจำชั้น และเขียนคำแนะนำถึงผู้ปกครองเกี่ยวกับปัญหาที่พบและการปฏิบัติตัว เช่น สุขวิทยาส่วนบุคคล สำหรับในรายที่ไม่สามารถให้การช่วยเหลือรักษาได้ควรส่งต่อให้แพทย์รักษา

โรคติดต่อที่ป้องกันได้ด้วยวัคซีนหมายถึงกลุ่มโรคติดต่อที่มีวัคซีนใช้เพื่อป้องกันการเกิดโรคลักษณะการติดต่อของโรคที่ป้องกันได้ด้วยวัคซีนอาจแบ่งได้ดังนี้

- โรคติดต่อระบบทางเดินหายใจ ได้แก่ โรควัณโรค คอตีบ ไอกรน หัด หัดเยอรมัน และ คางทูม
- โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์หรือทางเลือด ได้แก่ โรคไวรัสตับอักเสบบี
- โรคติดต่อโดยการได้รับเชื้อทางอุจจาระเข้าสู่ปาก ได้แก่ โรคโปลิโอ
- โรคติดต่อโดยการได้รับเชื้อเข้าทางบาดแผล ได้แก่ บาดทะยัก
- โรคติดต่อนำโดยยุง ได้แก่ โรคไข้สมองอักเสบ

การสอนสุขศึกษาในโรงเรียน

- สุขศึกษาในโรงเรียน (School health education) หมายถึง การที่โรงเรียนจัดกิจกรรมสุขศึกษาทั้งในหลักสูตรการศึกษาและผ่านทางกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เพื่อมุ่งให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และมีการฝึกปฏิบัติที่นำไปสู่การมีพฤติกรรมสุขภาพที่เหมาะสมต่อการมีสุขภาพดี

วัตถุประสงค์ของการสอนสุขศึกษาในโรงเรียน

- เพื่อให้เด็กวัยเรียนและเยาวชนมีทักษะสุขภาพ (Health Skills) และ ทักษะชีวิต (Life skills)
- เพื่อให้เด็กวัยเรียนและเยาวชนมีพฤติกรรมสุขภาพที่เหมาะสมติดตัวไปสู่วัยผู้ใหญ่การ จัดสุขศึกษาในโรงเรียน

วิธีการสอนสุขศึกษาในโรงเรียน

- การจัดสอนโดยตรง โดยจัดสอนตามหลักสูตรหรือโครงการสอนวิชาสุขศึกษาตามกำหนด เวลาหรือชั่วโมงตามตารางสอน
- การสอนแบบสหสัมพันธ์ โดยสอนสัมพันธ์กับวิชาอื่นในหลักสูตรเช่น วิชาพลศึกษา วิชาลูกเสือและเนตรนารี หรือผู้บำเพ็ญประโยชน์
- การสอนตามเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น เป็นการสอนให้เหมาะสมกับสภาพเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นไปช่วง เวลานั้น ๆ เช่น การเกิดโรคระบาดในชุมชน

สุขบัญญัติแห่งชาติ 10 ประการดังนี้

- ดูแลรักษาร่างกายและของใช้ให้สะอาด
- รักษาฟันให้แข็งแรงและแปรงฟันทุกวันอย่างถูกต้อง
- ล้างมือให้สะอาดก่อนกินอาหารและหลังการขับถ่าย
- กินอาหารที่สุก สะอาด ปราศจากสารอันตรายและหลีกเลี่ยงอาหารรสจัด สีสันฉูดฉาด
- งดบุหรี่ สุรา สารเสพติด การพนันและการสำส่อนทางเพศ
- สร้างความสัมพันธ์ในครอบครัวให้อบอุ่น
- ป้องกันอุบัติเหตุด้วยการไม่ประมาท
- ออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอและตรวจสุขภาพประจำปี
- ทำจิตใจให้ร่าเริงแจ่มใสอยู่เสมอ
- มีสำนึกต่อส่วนรวม ร่วมสร้างสรรค์สังคม

สุขบัญญัติแห่งชาติ

สุขภาพสดใส ใส่ใจสุขบัญญัติ

28 พฤษภาคม วันสุขบัญญัติแห่งชาติ

พฤติกรรม ที่พึงประสงค์ของคนไทย 10 ประการ

1

ดูแลรักษาร่างกาย
และของใช้ให้สะอาด

2

รักษาฟันให้แข็งแรง
และแปรงฟันอย่างถูกต้อง

3

ล้างมือให้สะอาด
ก่อนกินอาหาร
และหลังการขับถ่าย

4

กินอาหารสุก สะอาด
ปราศจากสารอันตราย
และกินอาหารตามหลักโภชนาการ

5

งดบุหรี่ สุรา สารเสพติด
การพนันและ
การสำส่อนทางเพศ

6

สร้างความสัมพันธ์
ในครอบครัวให้อบอุ่น

7

ป้องกันอุบัติเหตุ
ด้วยการไม่ประมาท

8

ออกกำลังกายสม่ำเสมอ
และตรวจสุขภาพประจำปี

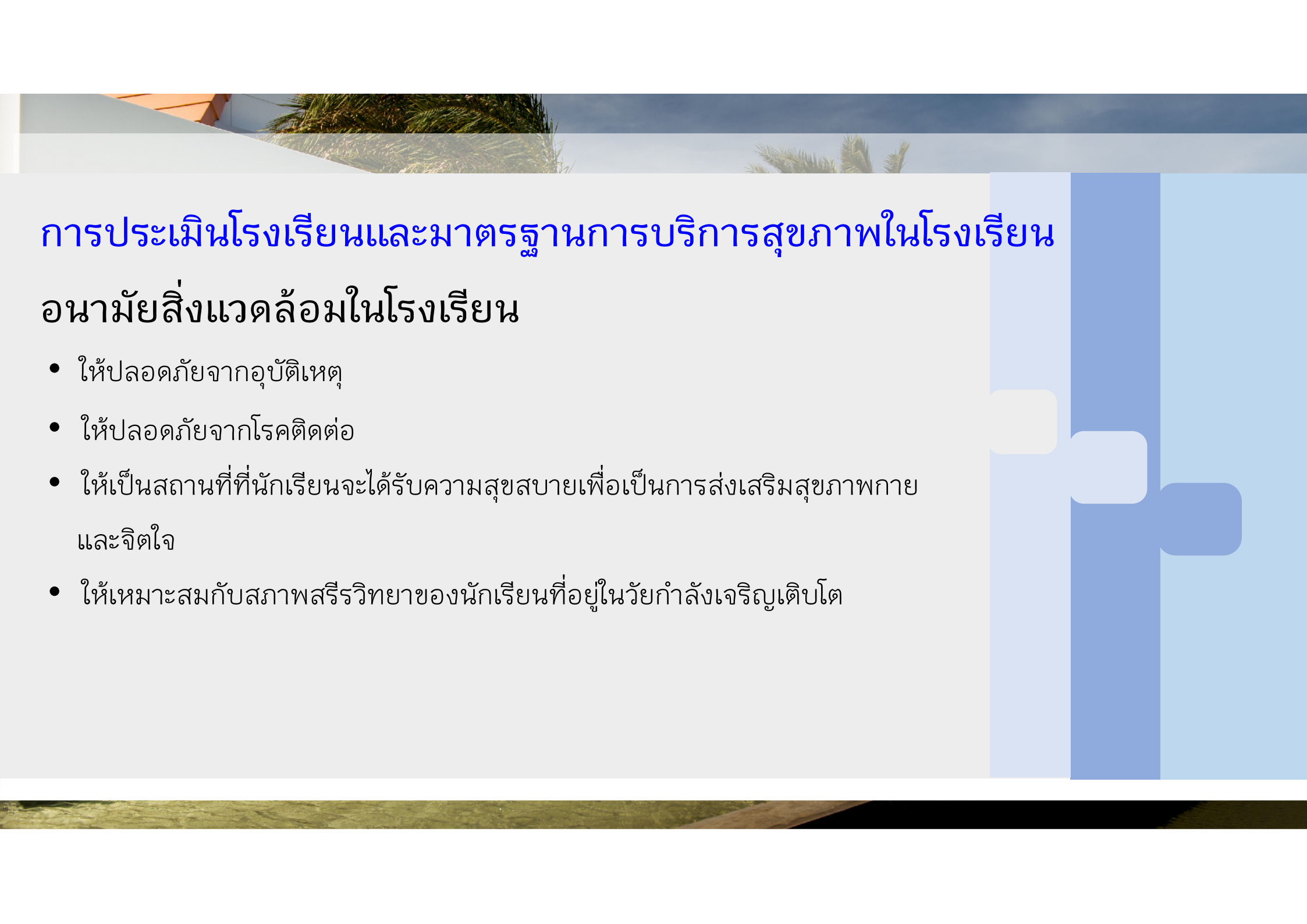
9

ทำจิตใจให้ร่าเริงแจ่มใส
อยู่อย่างมีความสุข

10

ใช้ยานพาหนะอย่างระมัดระวัง
ร่วมสร้างความปลอดภัย

กองสุขศึกษา
Health Education Division

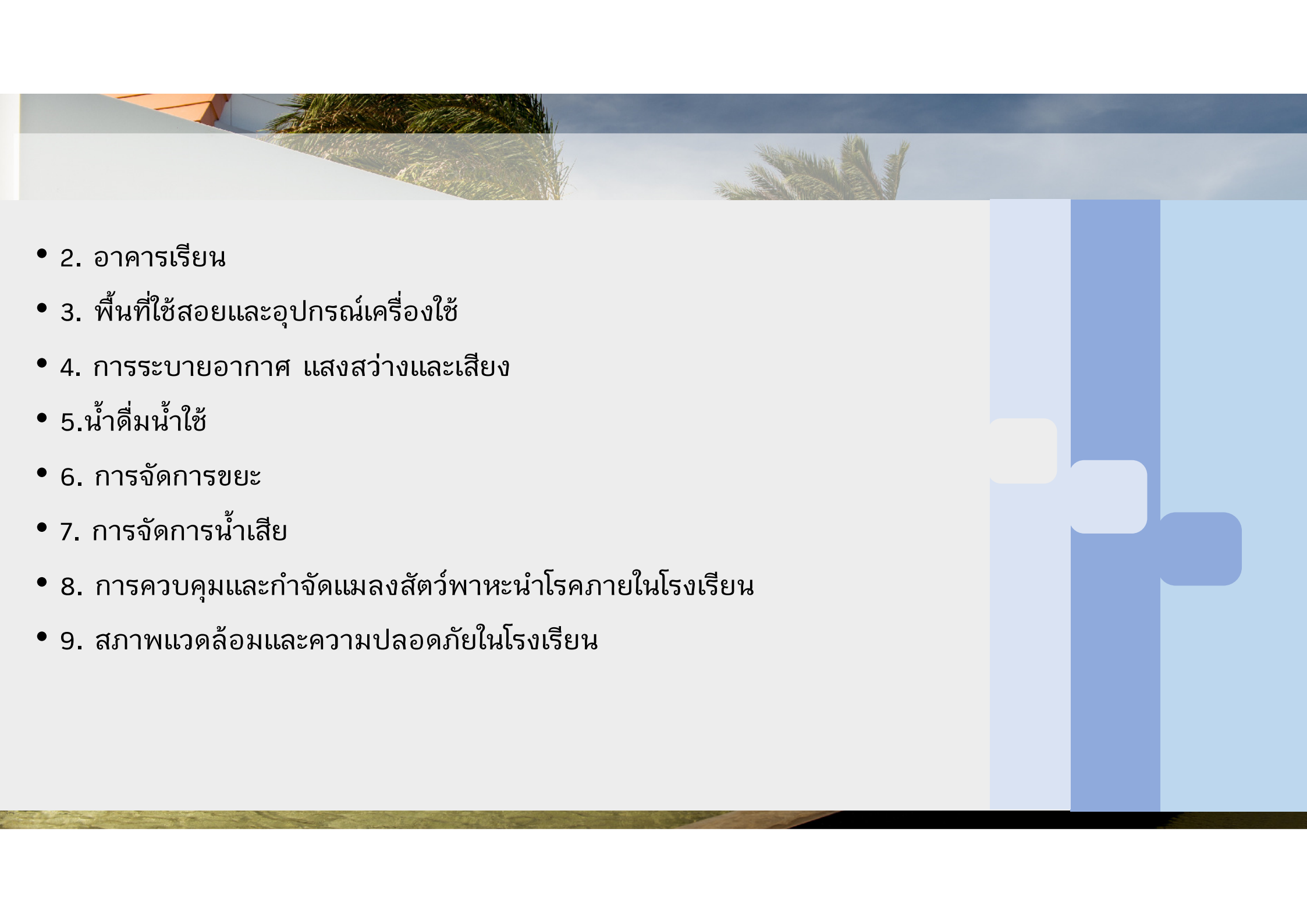
การประเมินโรงเรียนและมาตรฐานการบริการสุขภาพในโรงเรียน

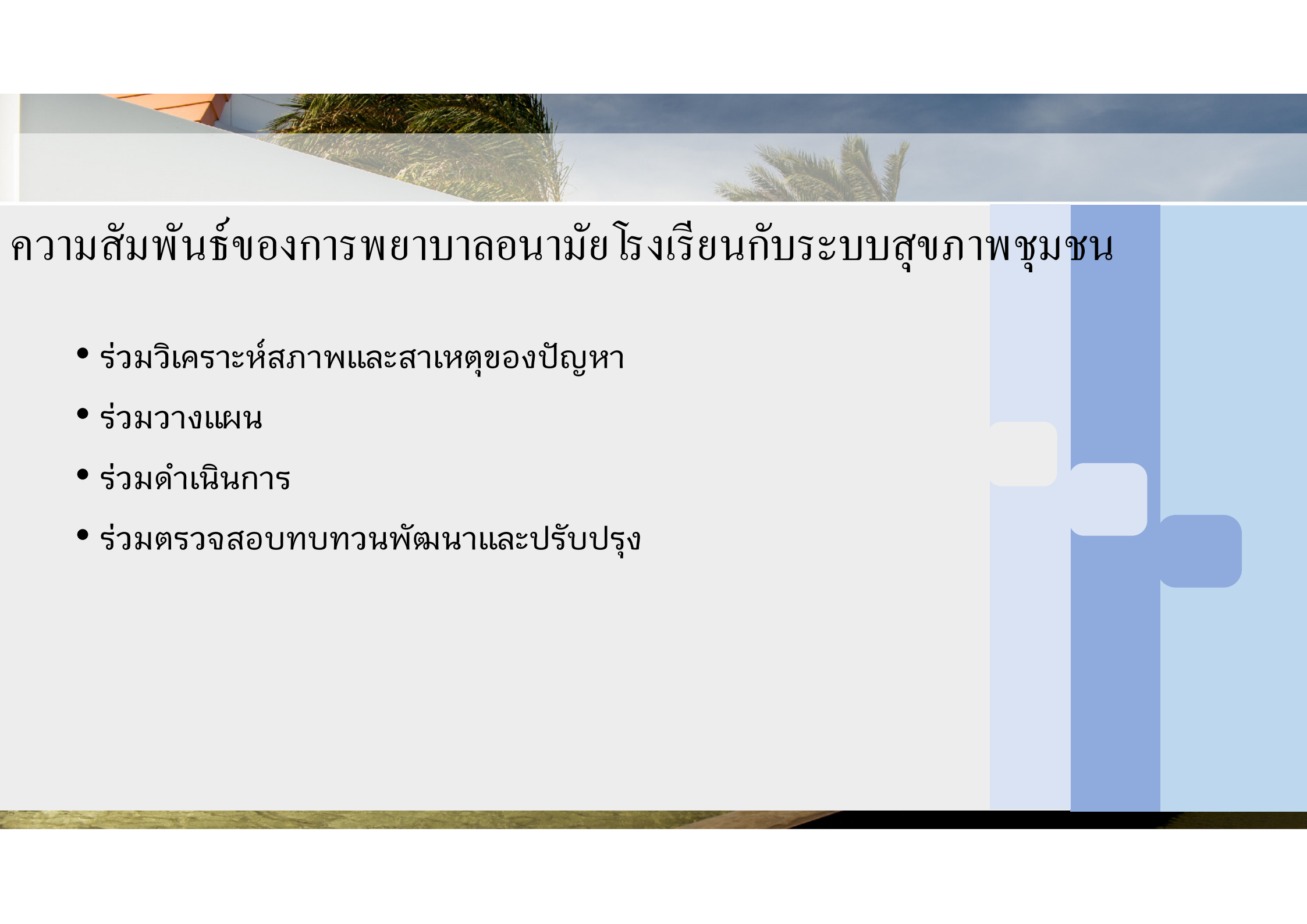
อนามัยสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน

- ให้ปลอดภัยจากอุบัติเหตุ
- ให้ปลอดภัยจากโรคติดต่อ
- ให้เป็นสถานที่ที่นักเรียนจะได้รับความสะดวกสบายเพื่อเป็นการส่งเสริมสุขภาพกายและจิตใจ
- ให้เหมาะสมกับสภาพสรีรวิทยาของนักเรียนที่อยู่ในวัยกำลังเจริญเติบโต

1. สถานที่ตั้ง พื้นที่

- ไม่ควรห่างจากย่านชุมชนเกินกว่า 2 กิโลเมตร และมีการคมนาคมสะดวก
- เน้นที่มีขนาดเหมาะสมกับจำนวนเด็ก
- บริเวณพื้นที่ไม่สูงชันหรือลาดเอียง
- ไม่ควรอยู่ใกล้ทางรถไฟ หรือถนนสายใหญ่ๆ ที่มีการจราจรคับคั่ง
เพราะจะเกิดอุบัติเหตุได้ง่าย
- พื้นดินควรเงินดินที่สามารถรับน้ำหนักอาคารได้เหมาะสม

-
- 2. อาคารเรียน
 - 3. พื้นที่ใช้สอยและอุปกรณ์เครื่องใช้
 - 4. การระบายอากาศ แสงสว่างและเสียง
 - 5. น้ำดื่มน้ำใช้
 - 6. การจัดการขยะ
 - 7. การจัดการน้ำเสีย
 - 8. การควบคุมและกำจัดแมลงสัตว์พาหะนำโรคภายในโรงเรียน
 - 9. สภาพแวดล้อมและความปลอดภัยในโรงเรียน

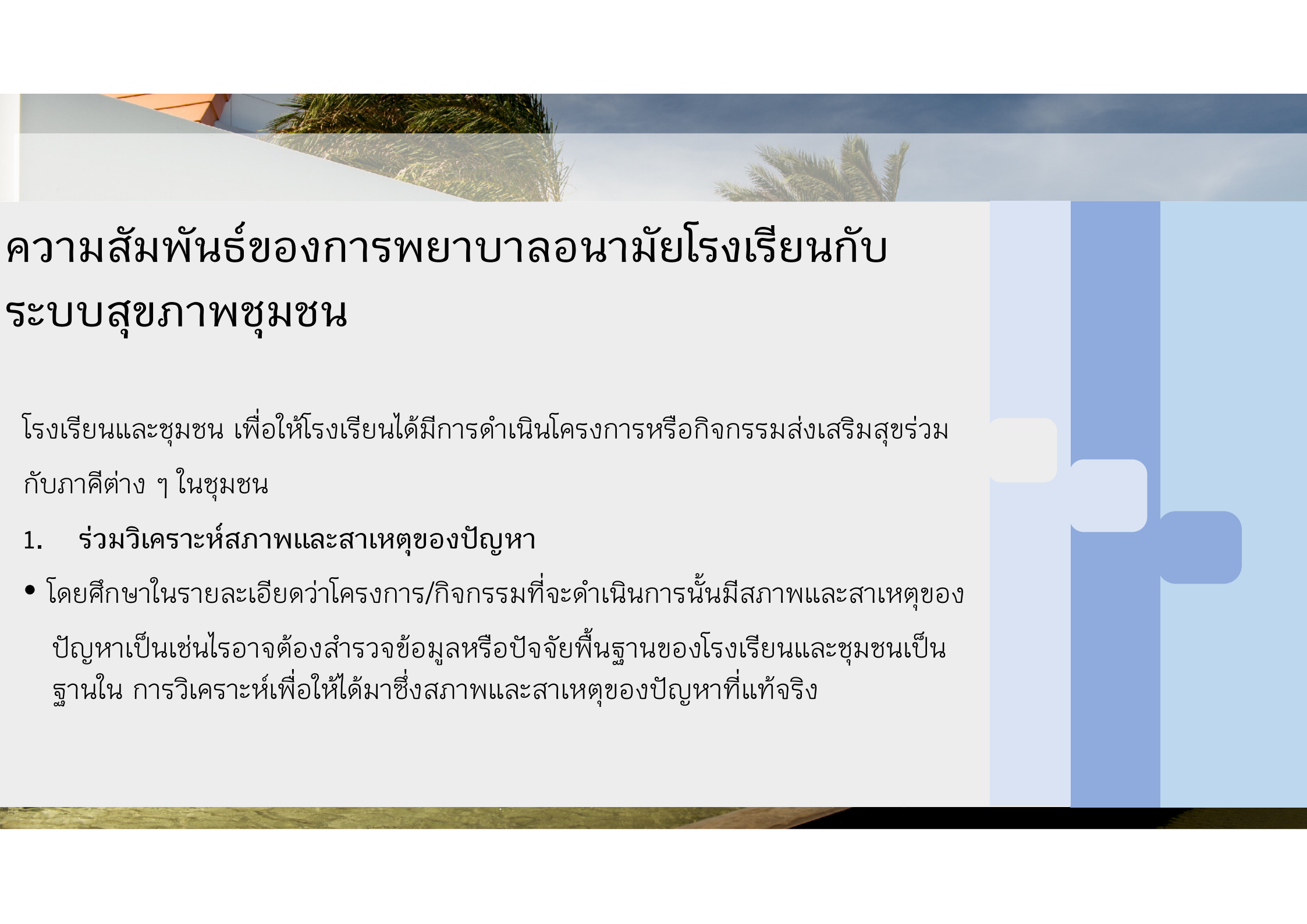

ความสัมพันธ์ของการพยาบาลอนามัยโรงเรียนกับระบบสุขภาพชุมชน

- ร่วมวิเคราะห์สภาพและสาเหตุของปัญหา
- ร่วมวางแผน
- ร่วมดำเนินการ
- ร่วมตรวจสอบทบทวนพัฒนาและปรับปรุง

สรุป

- งานอนามัยโรงเรียนและโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพมาจากแนวคิดเดียวกันที่ว่า "สุขภาพกับการศึกษามีความสัมพันธ์กันที่แยกจากกันไม่ได้" การที่เด็กมีสุขภาพอนามัยที่ดีจะส่งผลให้สามารถศึกษาเล่าเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่วนการศึกษาเป็นโอกาสให้เด็กนักเรียนได้มีความรู้เรื่องสุขภาพ อนามัย ทักษะ ทักษะและการปฏิบัติที่ถูกต้องเหมาะสม การที่โรงเรียนจะเป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพได้จะต้องอาศัยงานอนามัยโรงเรียนเป็นตัวขับเคลื่อน การบริการอนามัยโรงเรียนเป็นบทบาทหนึ่งของพยาบาลชุมชนที่มุ่งเน้นให้เด็กนักเรียน ครู และบุคลากรทุกคนมีสุขภาพอนามัยที่ดี

ความสัมพันธ์ของการพยาบาลอนามัยโรงเรียนกับ ระบบสุขภาพชุมชน

โรงเรียนและชุมชน เพื่อให้โรงเรียนได้มีการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมส่งเสริมสุขร่วมกับ
ภาคีต่าง ๆ ในชุมชน

1. ร่วมวิเคราะห์สภาพและสาเหตุของปัญหา

- โดยศึกษาในรายละเอียดว่าโครงการ/กิจกรรมที่จะดำเนินการนั้นมีสภาพและสาเหตุของ
ปัญหาเป็นเช่นไรอาจต้องสำรวจข้อมูลหรือปัจจัยพื้นฐานของโรงเรียนและชุมชนเป็น
ฐานใน การวิเคราะห์เพื่อให้ได้มาซึ่งสภาพและสาเหตุของปัญหาที่แท้จริง

2. ร่วมวางแผน

- โรงเรียนควรกระตุ้นจูงใจให้ครอบครัวและชุมชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเพื่อกำหนดเป้าหมายสูงสุดที่ต้องการวัตถุประสงค์ของโครงการกลุ่มเป้าหมายที่ต้องดำเนินกิจกรรมที่พึงกระทำบุคคลหน่วยงานที่รับผิดชอบและผลสัมฤทธิ์ของโครงการเพื่อให้เกิดความชัดเจนในการปฏิบัติ

3. ร่วมดำเนินการ

- โรงเรียน ครอบครัว และชุมชนควรมีส่วนร่วมดำเนินการตามบทบาทหน้าที่ในแผนพร้อมทั้งประชาสัมพันธ์การดำเนินงานทั้งอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการให้ชุมชนได้รับทราบ

4. ร่วมตรวจสอบทบทวนพัฒนาและปรับปรุง

- การที่ผู้ปกครองและสมาชิกของชุมชนมีส่วนร่วมในขั้นตอนต่าง ๆ
- โรงเรียนและชุมชนได้เอื้อประโยชน์ต่อกันในด้านการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์ต่อการส่งเสริมสุขภาพการแลกเปลี่ยนความรู้ข้อมูล
- ปัญหาสุขภาพได้รับการแก้ไขหรือปรับปรุงอย่างสอดคล้องกับสภาพปัญหาของแต่ละท้องถิ่น
- ผู้ปกครองและชุมชนเห็นประโยชน์และเกิดความรู้สึกร่วมเป็นเจ้าของโครงการส่งเสริมสุขภาพ

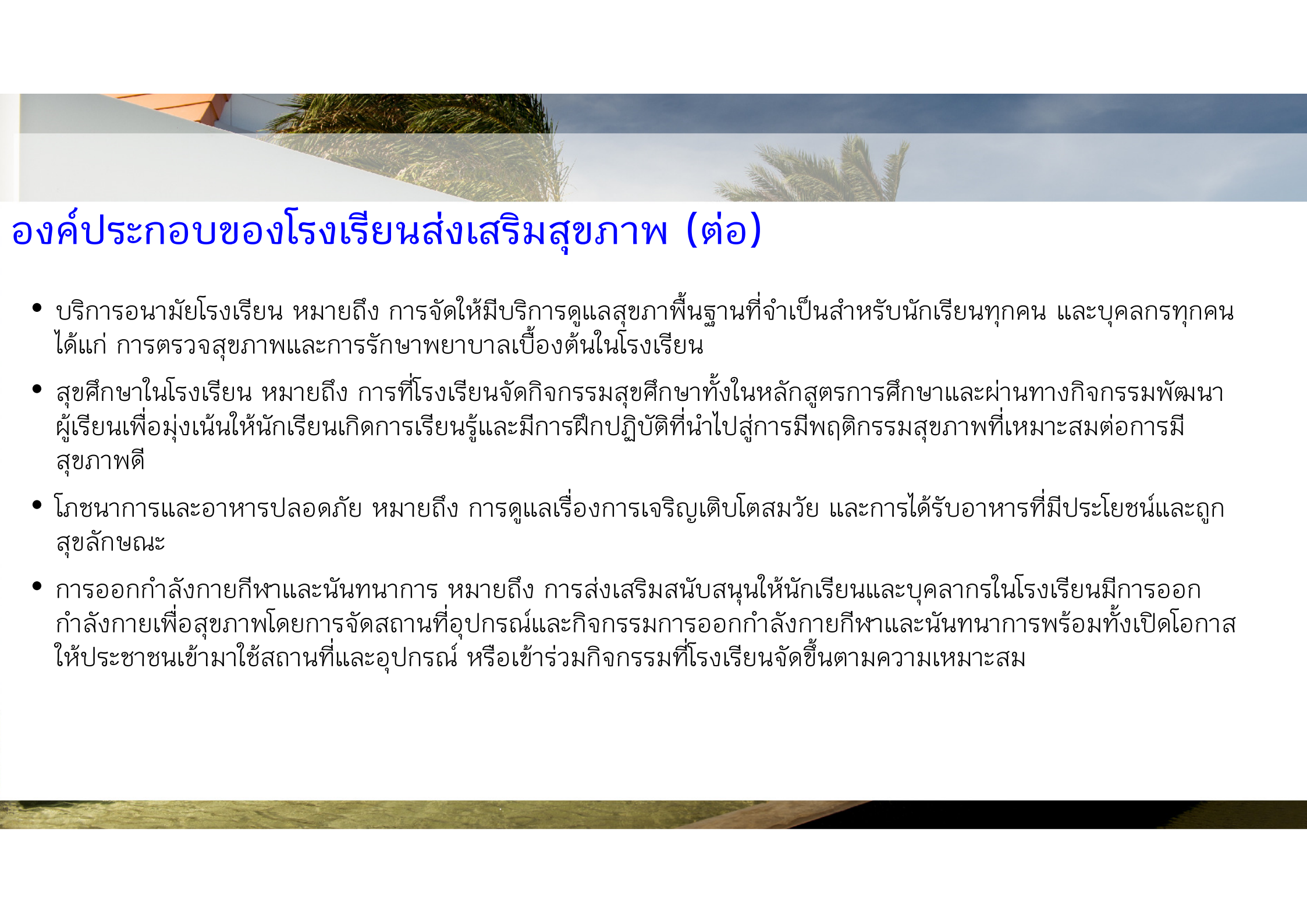
โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ

ประโยชน์ของการมีโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ

- นักเรียนได้เรียนรู้วิถีชีวิตในการสร้างพฤติกรรมสุขภาพซึ่งจะปลูกฝังให้เกิดการปฏิบัติตนที่จะนำไปสู่การมีสุขภาพดีตั้งแต่เด็กควบคู่ไปกับการศึกษาเพื่อให้เด็ก"เก่ง ดี มีสุข"
- ครู ผู้ปกครองและสมาชิกของชุมชนจะได้รับองค์ความรู้เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพเพื่อนำไปปฏิบัติอย่างเหมาะสม
- การดำเนินโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ เป็นการตอบตัวชี้วัดการประเมินคุณภาพการศึกษา ทำให้บรรลุเป้าหมายการรับการประเมินจากภายนอก
- เกิดความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน ชุมชนและองค์กรต่าง ๆ ทำให้มีโอกาสดำเนินการร่วมมือช่วยเหลือจากภายนอกเพิ่มขึ้น

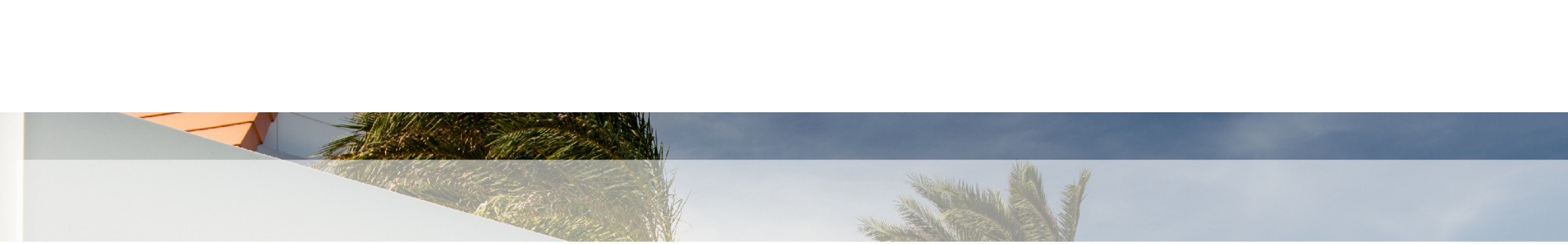
องค์ประกอบของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ

- นโยบายของโรงเรียน หมายถึง ข้อความที่กำหนดทิศทางการดำเนินงานด้านการส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียนซึ่งจะส่งผลต่อกิจกรรมและการจัดสรรทรัพยากรเพื่อการส่งเสริมสุขภาพ
- การบริหารจัดการในโรงเรียน หมายถึง การจัดองค์กรและระบบบริหารงานเพื่อให้การดำเนินงานส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและมีความต่อเนื่อง
- โครงการร่วมระหว่างโรงเรียนและชุมชน หมายถึง โครงการหรือกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพที่ดำเนินการร่วมกันระหว่างโรงเรียนผู้ปกครองและสมาชิกของชุมชน
- การจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนที่เอื้อต่อสุขภาพ หมายถึง การควบคุมดูแลปรับปรุงสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนให้ดูสุขภาพดี เอื้อต่อการเรียนรู้ ไม่ก่อให้เกิดโรค

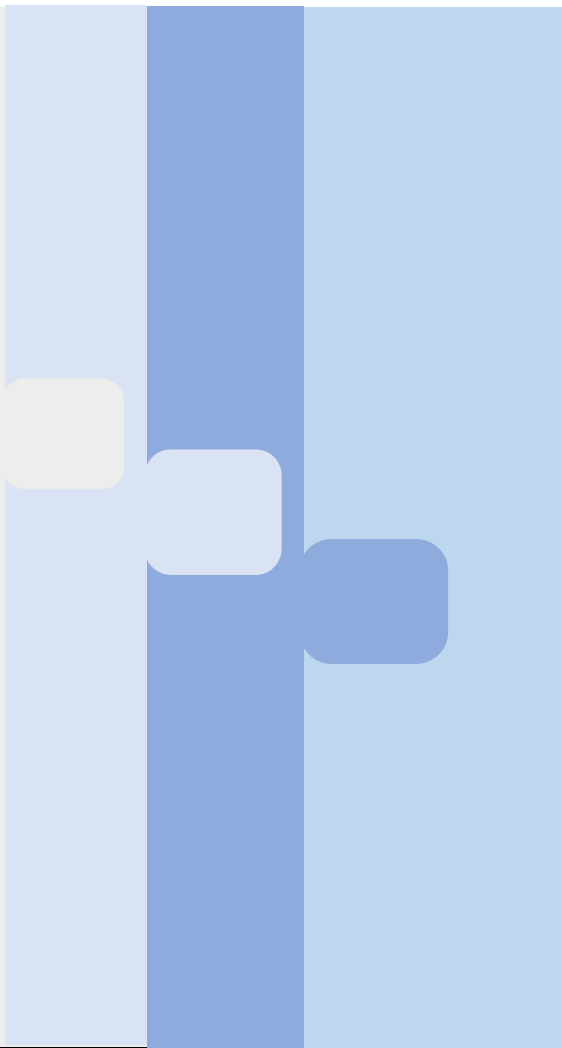

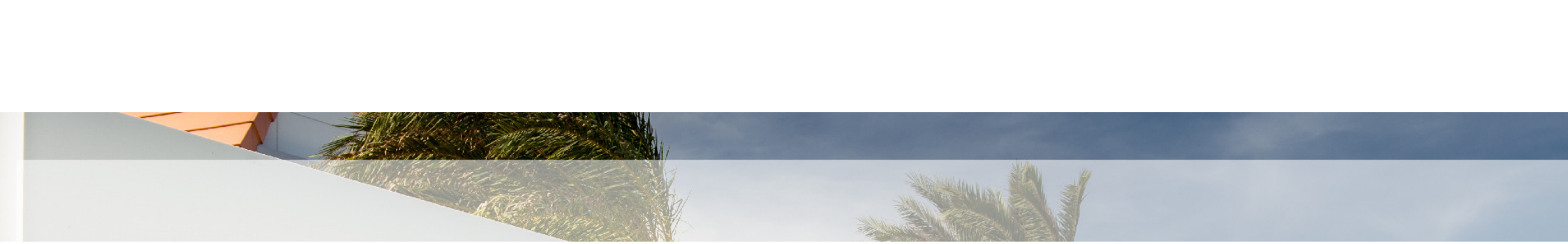
องค์ประกอบของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ (ต่อ)

- บริการอนามัยโรงเรียน หมายถึง การจัดให้มีบริการดูแลสุขภาพพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับนักเรียนทุกคน และบุคลากรทุกคน ได้แก่ การตรวจสุขภาพและการรักษาพยาบาลเบื้องต้นในโรงเรียน
- สุขศึกษาในโรงเรียน หมายถึง การที่โรงเรียนจัดกิจกรรมสุขศึกษาทั้งในหลักสูตรการศึกษาและผ่านทางกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อมุ่งเน้นให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และมีการฝึกปฏิบัติที่นำไปสู่การมีพฤติกรรมสุขภาพที่เหมาะสมต่อการมีสุขภาพดี
- โภชนาการและอาหารปลอดภัย หมายถึง การดูแลเรื่องการเจริญเติบโตสมวัย และการได้รับอาหารที่มีประโยชน์และถูกสุขลักษณะ
- การออกกำลังกายกีฬาและนันทนาการ หมายถึง การส่งเสริมสนับสนุนให้นักเรียนและบุคลากรในโรงเรียนมีการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพโดยการจัดสถานที่อุปกรณ์และกิจกรรมการออกกำลังกายกีฬาและนันทนาการพร้อมทั้งเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามาใช้สถานที่และอุปกรณ์ หรือเข้าร่วมกิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้นตามความเหมาะสม

องค์ประกอบของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ (ต่อ)

- การให้คำปรึกษาและสนับสนุนทางสังคม หมายถึง ระบบบริการให้คำปรึกษาแนะแนว และช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหาสุขภาพกายสุขภาพจิตหรือมีภาวะเสี่ยงรวมทั้งพฤติกรรมเสี่ยงของนักเรียน
 - การส่งเสริมสุขภาพบุคลากรในโรงเรียน หมายถึง การจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อกระตุ้นส่งเสริมให้บุคลากรในโรงเรียนมีพฤติกรรมสุขภาพที่เหมาะสมอันจะส่งผลดีต่อสุขภาพของตนเองและเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียนในโรงเรียน บริการของโรงเรียน การสอนสุขศึกษา(หลักสูตร) สิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อสุขภาพ องค์ประกอบโครงสร้างพื้นฐาน การติดตามประเมินผล แหล่งทรัพยากร และบุคลากร โครงการและบริการ
-

บทบาทพยาบาลอนามัยชุมชนกับโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ

- การประสานโรงเรียน เพื่อการยอมรับแนวคิดโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ
 - สนับสนุนให้โรงเรียนแสดงเจตจำนงร่วมเป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ
 - สนับสนุนให้โรงเรียนจัดตั้งคณะกรรมการส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียน
 - สนับสนุนโรงเรียนกำหนดนโยบาย และมีการบริหารจัดการให้เกิดแผนงานโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ
 - สนับสนุนด้านบริหาร และวิชาการให้กับโรงเรียน
 - สนับสนุนให้โรงเรียนประเมินตนเองโดยใช้เกณฑ์มาตรฐาน
 - เมื่อโรงเรียนดำเนินการได้ครอบคลุมทุกองค์ประกอบของโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ
-

บทสรุป

โรงเรียนจัดเป็นสถาบันหล่อหลอมนักเรียนซึ่งเป็นกำลังสำคัญของประเทศชาติ โดยมีหน้าที่พัฒนานักเรียนให้มีศักยภาพเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่สามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างปกติสุข การบริการพยาบาลอนามัยโรงเรียนเป็นส่วนหนึ่งของการบริการอนามัยโรงเรียนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพของประชากรวัยเรียน โดยมีโรงเรียนเป็นศูนย์กลางในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้และการปฏิบัติทางด้านสุขภาพให้กับนักเรียน พยาบาลอนามัยชุมชนมีหน้าที่ในการจัดบริการอนามัยโรงเรียนมีลักษณะเป็นบริการสาธารณสุข ผสมผสานซึ่งประกอบด้วย การส่งเสริมสุขภาพ การควบคุมป้องกันโรค การรักษาพยาบาลและการฟื้นฟูสุขภาพ เพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กวัยเรียนให้มีการเจริญเติบโตตามวัย รวมถึงการเสริมสร้างความรู้ ทักษะชีวิตที่เหมาะสมเกี่ยวกับสุขภาพ และสามารถนำความรู้ไปปฏิบัติในการดูแลตนเองและครอบครัวให้มีสุขภาพที่ดีต่อไป